

UWAGI W RAMACH UZGODNIEN Z KOMISJĄ WSPÓLNĄ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw
Autor	Ministerstwo Sprawiedliwości
Projekt z dnia	26 kwietnia 2023 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	-----
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich
Osoba do kontaktu	Patrycja Grebla-Tarasek
e-mail	biuro@zpp.pl
tel.	18 477 86 00

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu
1.	Uwaga ogólna dot. procedowania projektu	Zawracamy uwagę, że KWRiST opiniuje projekty w wersji po uzgodnieniach międzyresortowych. MS wystąpiło do KWRiST o upoważnienie zespołu do wydania opinii wiążącej ale do dnia przesłania uwag nie przesłało nowszej wersji projektu.			
2.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 3 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Potrzeba doprecyzowania przepisu.	Należałoby doprecyzować w uzasadnieniu, jak miałyby wyglądać pomoc prawna udzielana na piśmie. Czy należy danej osobie podsumować wizytę wskazując jakie przepisy mają zastosowanie w jej wypadku, czy też wskazać gdzie w jakich terminach ma się udać. Czy osoba taka na żądanie miałyby dostać w dniu wizyty takie podsumowanie czy też należałoby je		

			<p>wysłać po wizycie na jej adres mailowy czy też korespondencyjny? Należy pamiętać, że pisemne poradnictwo jest dość czasochłonne, zatem nowy obowiązek może spowodować, że z porad w danym dniu będzie mogło skorzystać mniej osób.</p>		
3.	<p>Art. 1 w zakresie dodawanego art. 7 ust. 2a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</p>	<p>Termin na wypełnienie karty pomocy jest w wielu przypadkach nierealny do zachowania, proponujemy aby udzielający pomocy był zobowiązany do wypełnienia wszystkich kart do 10 dnia następnego miesiąca, od udzielenia pomocy prawnej.</p>	<p>W praktyce nierealnym jest, aby osoba udzielająca pomocy prawnej wypełniła rzetelnie karty pomocy – część A, w ciągu jednego dnia roboczego. Należy wziąć pod uwagę, że osoby udzielające pomocy prawnej mają inne obowiązki zawodowe, a ponadto w niektórych punktach udzielanych jest kilkanaście porad w ciągu jednego dnia, przez co ciężko wypełnić w tak krótkim terminie wszystkie karty (chyba, że osoba udzielająca pomocy, zamiast rozmawiać z osobą uprawnioną na wizycie, większość czasu poświęci na wypełnienie rubryk w systemie).</p> <p>Zupełnie niezrozumiałym jest, dlaczego można później uzupełnić kartę pomocy dotyczącą części opinii osoby uprawnionej o udzielonej pomocy, skoro w praktyce jest to wskazanie „czy osoba uprawniona wyraziła zgodę na wypełnienie karty B” system wówczas zezwala na pobranie i wydrukowanie takiej karty; zatem czynność ta nie zajmuje zbyt wiele czasu.</p> <p>Pobocznie wskazujemy, że funkcjonujący od dwóch lat system teleinformatyczny do obsługi</p>		

			nieodpłatnej pomocy prawnej jest niezbyt funkcjonalny i wymaga dalszej rozbudowy. Stosowany system jest nieintuicyjny a dostęp do systemu wsparcia ograniczony jest tylko do drogi mailowej. Sugerujemy, aby resort sprawiedliwości porozumiał się z resortem cyfryzacji w celu stworzenia nowego systemu z zapewnieniem wymogów dostępności, większej funkcjonalności oraz bardziej rozbudowanego i przyjaznego interfejsu.		
4.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 7 ust. 2a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	System winien generować raporty, od której do której w jaki dzień, dana osoba udzielająca pomocy prawnej była zalogowana w systemie.	Obecnie ciężko jest zweryfikować kto i w jakich godzinach był zalogowany na dyżurze, zatem system teleinformatyczny powinien zostać tak zmodyfikowany, aby pracownik starostwa odpowiedzialny za sprawy NPP mógł wygenerować raport logowań, we wszystkich punktach w powiecie.		
5.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 7a ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Przepis wymaga doprecyzowania.	Niejasne jest, jak należy postąpić w przypadku zastępstwa na dyżurze adwokata/radcy prawnego przez aplikanta. W takiej sytuacji aplikant nie ma swojego konta, do którego mógłby się zalogować.		
6.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 8 ust. 3c ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie	Przepisy wymaga doprecyzowania.	Problem z weryfikacją pierwszeństwa może wystąpić szczególnie w przypadku obciążonych punktów. Czy punkty gdzie udzielana jest pomoc prawna będą oznaczone (podobnie jak gabinety lekarskie) ze wskazaniem		

	obywatelskim oraz edukacji prawnej		kto ma pierwszeństwo uzyskania porady?		
7.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 8 ust. 5a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	W praktyce weryfikacja ilości wizyt danej osoby w punkcie pomocy jest całkowicie niemożliwa.	<p>Oczywiście dostrzegamy problem, nadużywania prawa do nieodpłatnej pomocy, jednak w sytuacji gdy osoba uprawniona nie będzie składała oświadczenia, a w systemie teleinformatycznym nie są odnotowywane żadne dane osobowe, umożliwiające identyfikację danej osoby, to nie ma możliwości aby osoba udzielająca pomoc prawną zweryfikowała, czy ktoś korzystał w danym tygodniu z dwóch wizyt.</p> <p>Jak projektodawca zamierza dokonywać weryfikacji, skoro nie będzie wiadomo kto przychodzi na wizytę, bo nie będzie obowiązku składania oświadczenia? Nawet w chwili obecnej, osoba udzielająca pomocy prawnej np. w piątki, nie ma dostępu do danych osobowych osób uprawnionych które były obsługiwane w punkcie prawnym od poniedziałku do czwartku. System teleinformatyczny nie pozwala też, na sprawdzenie jakie sprawy prowadzone są w danym punkcie przez inne osoby udzielające pomocy. Należy pamiętać, że często w danym punkcie, w każdym dniu tygodnia dyżuruje inna osoba. Weryfikacja jest całkowicie nierealna, jeżeli osoba uprawniona będzie korzystała z pomocy prawnej w różnych punktach nawet na terenie tego samego miasta.</p>		

8.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 8 ust. 10a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Propozycja, aby punkty były w miarę możliwości, lokalizowane w pobliżu centrum usług społecznych.	Centra usług społecznych są jednostkami organizacyjnymi gminy. Jedynie od dobrej woli gmin, zależy czy udostępnią powiatowi, pomieszczenia w pobliżu CUS na lokalizację punktu pomocy prawnej/poradnictwa obywatelskiego. Zwracamy uwagę, że wysokość dotacji oczywiście nie pozwala na pokrywanie kosztów wynajmu lokali. Co w sytuacji gdy gmina nie wyrazi zgody na lokalizację punktu w pobliżu CUS?		
9.	Art. 1 w zakresie dodawanego art. 8 ust. 10b ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Skreślenie projektowanego przepisu.	Przepis nie znajduje uzasadnienia. Na dzień 30 sierpnia, nie znana jest jeszcze wysokość kwoty bazowej. Jeżeli powiat nie dysponuje swoimi lokalami wówczas zmuszony jest do poszukiwania lokalu, który udostępni mu inny podmiot bezpłatnie. Wysokość dotacji nie pozwala zupełnie na wynajem jakichkolwiek lokali (zgodnie z art. 20 ust. 1 jedynie 6% dotacji może zostać przeznaczona na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej a i ta kwota wobec zamrożenia kwoty bazowej już nie pozwala na pokrycie realnych kosztów ponoszonych przez samorządy na obsługę zadania). Zupełnie nielogicznym jest stawianie coraz to nowych wymagań dotyczących punktów lokali w sytuacji, gdy kwota bazowa od lat stoi w miejscu. Aby zapewnić odpowiedni standard lokalowy należy również zapewnić odpowiednie środki finansowe na realizację tego celu.		

			Ponadto, wątpliwym jest aby wojewoda znał warunki miejscowo-lokalowe każdego punktu tak, aby jego ewentualna opinia była w jakikolwiek sposób konstruktywna.		
10.	Art. 1 w zakresie zmienianego art. 8a ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Nałożenie na gminy obowiązku publikacji listy na stronach BIP urzędów gmin.	Powiaty nie mają obecnie żadnego wpływu na to czy gmina na prośbę powiatu opublikuje wykaz, o którym mowa w art. 8a ust. 4 pkt 1 ustawy.		
11.	Art. 1 w zakresie zmienianego art. 10 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Należy zmienić wskazany w art. 10 ust. 2 termin na wcześniejszy oraz wskazać termin do którego dziekani OIRP oraz ORA mają przedstawić listę radców prawnych i adwokatów do udzielania porad prawnych.	Należy mieć na względzie konieczność zapewnienia czasu na zawarcie z tymi osobami umów. Ponadto przy wyznaczaniu adwokatów i radców prawnych, samorządy zawodowe powinny być zobowiązane do brania pod uwagę wcześniejszych opinii dotyczących wywiązywania się adwokata/radcy prawnego ze świadczenia usług w punktach nieodpłatnego poradnictwa prawnego.		
12.	Art. 1 w zakresie zmienianego art. 11 ust.1 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	Należy rozważyć umożliwienie zlecenia prowadzenia punktów przez organizację pozarządową w większym zakresie niż wynika to z projektowanego brzmienia ustawy.	W takim wypadku decyzja w sprawie zwiększenia limitu punktów obsługiwanych przez organizację samorządową należałaby do powiatu. Pozwoli to na zachowanie większej elastyczności i wyjściu naprzeciw potrzebom mieszkańców w zakresie udzielania porad prawnych i poradnictwa obywatelskiego w punktach pomocy.		
13.	Art. 1 w zakresie zmienianego art. 28 ustawy o	Należy podnieść limity wydatków jakie mają zostać przeznaczone z budżetu państwa na nieodpłatną	Niekonkurencyjne wynagrodzenia, jakie proponowane są za udzielanie pomocy prawnej w punktach		

	<p>nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</p>	<p>pomoc prawną. W chwili obecnej wysokość kwoty bazowej nie jest wystarczająca, aby w pełni pokryć koszty organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej. Proponujemy wprowadzenie mechanizmu waloryzacji kwoty dotacji przeznaczonej na obsługę zadania, który będzie uwzględniał rzeczywisty spadek siły nabywczej pieniądza i wzrost kosztów wynagrodzeń w gospodarce, z uwagi na fakt, że większość kosztów związanych ze świadczeniem poradnictwa to koszty pracy.</p>	<p>pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego, mogą spowodować, że wkrótce powiaty nie będą mogły znaleźć chętnych do świadczenia tego typu usług.</p> <p>Wysokość kwoty bazowej, jaka została przyjęta za podstawę w 2023 r., jest znacząco zaniżona, o czym świadczą następujące fakty.</p> <p>W pierwszy roku, w którym powiaty zaczęły realizować zadanie z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej (2016) wysokość kwoty bazowej wynosiła 5150 zł. Od stycznia 2016 r. do kwietnia 2023 r. wartość inflacji wyniosła 40,7%. Zatem wysokość kwoty bazowej, jeżeli wziąć pod uwagę wartość inflacji od 2016 roku winna wynieść w roku 2023 co najmniej 7246 zł (różnicę wysokości kwoty bazowej z uwzględnieniem wskaźnika inflacji obrazuje wykres nr 1). Jeżeli wziąć pod uwagę trend inflacyjny do końca roku 2023, to wówczas kwota bazowa powinna wynieść co najmniej 7699 zł (różnicę wysokości kwoty bazowej z uwzględnieniem trendu inflacji do końca 2023 r. obrazuje wykres nr 2).</p> <p>Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o NPP dotacja przeznaczana jest w 91% na wynagrodzenia z tytułu umów zawieranych z osobami udzielającymi porad prawnych. Jak już wskazaliśmy, z uwagi na obserwowany w skali kraju proces wzrostu wynagrodzeń w gospodarce krajowej, oczekiwania finansowe osób świadczących profesjonalną pomoc prawną stale rosną. Z uwagi</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>na to, przy ustalaniu kwoty bazowej należałoby wziąć pod uwagę przede wszystkim wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2016 r. wynosiło 4101 zł. Zatem w 2016 r. kwota bazowa wynosiła 125,58% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. W marcu 2023 przeciętne miesięczne w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2023 r. wyniosło 6884 zł. Gdyby przyjąć tą relację to wysokość kwoty bazowej w 2023 r. powinna wynosić 8645 zł (różnicę tę obrazuje wykres nr 3). Warto przypomnieć, że w 2015 r. gdy przyjmowano ustawę, wysokość kwoty bazowej ustalono m.in. w oparciu o mechanizm ustalania wynagrodzenia zasadniczego prokuratora prokuratury rejonowej w pierwszej stawce wynagrodzenia zasadniczego. Wtedy przyjmowano, że wysokość wynagrodzenia osób udzielających nieodpłatnych porad prawnych powinna wynosić 2/3 wynagrodzenia prokuratora prokuratury rejonowej w pierwszej stawce. Przyjmując ten wskaźnik kwota bazowa na rok 2023 winna być ustalona na poziomie 7523 zł. Różnicę pomiędzy wysokościami kwoty bazowej a kwotą bazową z uwzględnieniem mnożnika opartego o wynagrodzenie zasadnicze prokuratora obrazuje wykres nr 4.</p>		
--	--	--	--	--	--

			Niezależnie od tego jaką metodologię przyjąć, każdy wynik w sposób jasny pokazuje, że kwota bazowa oraz powiązany z nią limit wydatków są zdecydowanie zaniżone.		
--	--	--	--	--	--

Luka w wysokości kwoty bazowej przy uwzględnieniu inflacji od 2016 roku

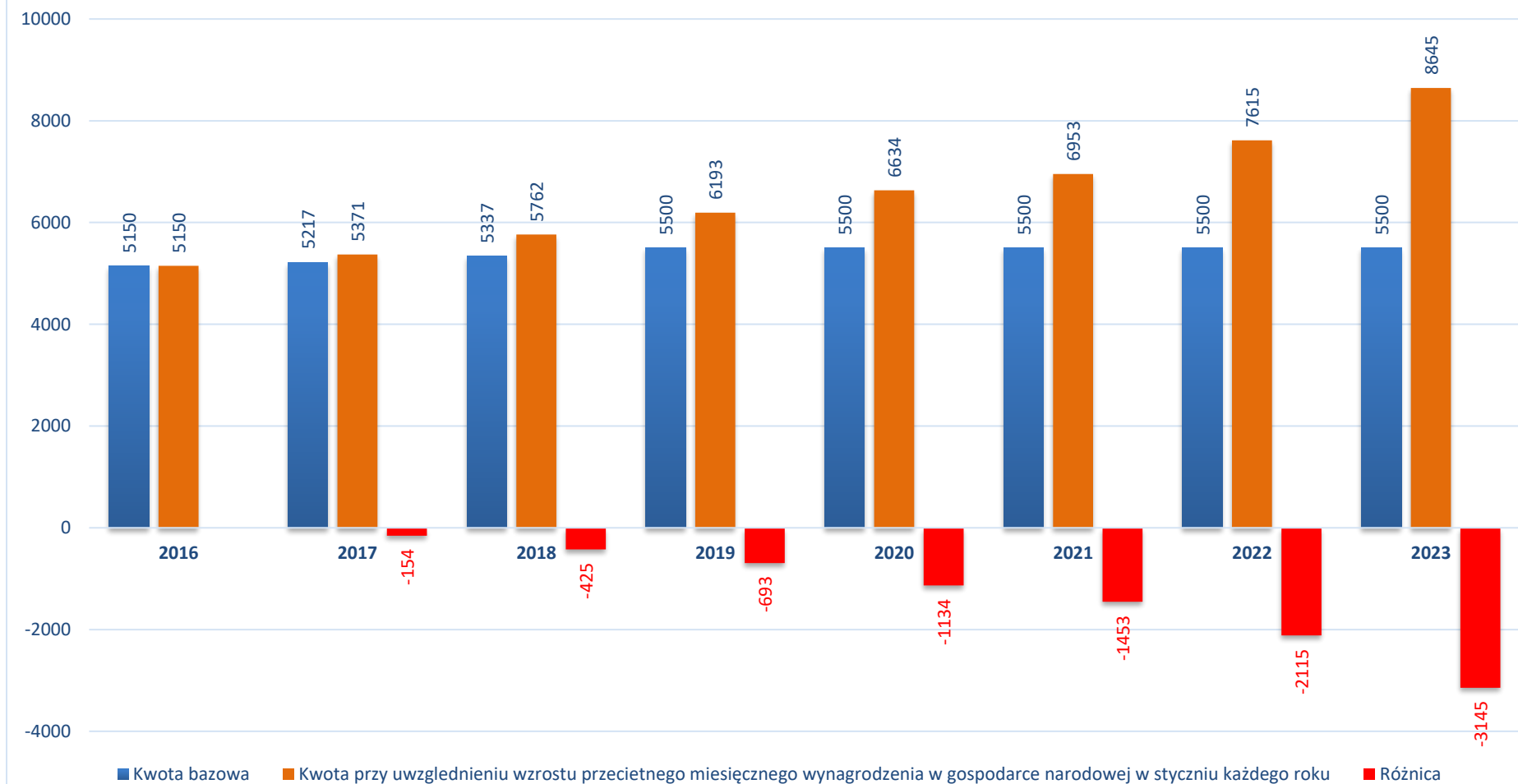
Wykres 1

Luka w wysokości kwoty bazowej przy uwzględnieniu trendu inflacji do końca 2023 r.

Wykres 2

Luka w wysokości kwoty bazowej przy uwzględnieniu stosunku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej do kwoty bazowej jaki istniał w 2016 r.

Wykres nr 3

Luka w wysokości kwoty bazowej przy uwzględnieniu, że kwota bazowa powinna wynosić 2/3 wynagrodzenia prokuratora prokuratury rejonowej w pierwszej stawce wynagrodzenia zasadniczego

Wykres nr 4